

*Нездоймінов С. Г.
Одеський національний економічний університет,
м. Одеса, Україна
e-mail: 2072945@gmail.com*

*Gwoździewicz S.
The Jacob of Paradies University in Gorzow Wielkopolski,
Gorzów Wielkopolski, Poland
e-mail: sylwiagwozdziewicz@gmail.com*

ФОРМУВАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ФАХІВЦЯ З ЕКСКУРСІЙНОЇ СПРАВИ

Підготовка фахівців сфери екскурсійного обслуговування за спеціальністю 242 «Туризм» спрямовано на формування фахових компетенцій для успішного вирішення науково-практичних та теоретичних завдань, що постають в ринкових умовах діяльності та розвитку суб'єктів туристичного бізнесу. Вимоги ринку праці вимагають вдосконалення системи професійної підготовки фахівців сфери екскурсійного обслуговування у зв'язку зі зростанням попиту туристів на якісні екскурсійні послуги. Формування готовності до екскурсійної діяльності відбувається за умови індивідуально мотивованого і стимулюючого ставлення студентів до майбутньої професії екскурсовода. Посилення особистісного виміру в процесі підготовки майбутніх фахівців сфери екскурсійних послуг передбачає оволодіння уміннями самостійного проектування та формування маршрутів оглядових і тематичних екскурсій та їх апробації; опанування знаннями з технології проведення екскурсії, основ професійної майстерності як активної взаємодії трьох компонентів екскурсії – екскурсовода, екскурсійних об'єктів і екскурсантів.

Як визначають польські науковці, особливої актуальності набуває проблема підготовки фахівців туристичного супроводження, екскурсоводів в курортних регіонах туристичного призначення [1, с. 250]. Освіта є важливим і складним соціально-економічним фактором кожної держави. Країни, де освіта може швидко адаптувати свою пропозицію до вимог постійно мінливого ринку

праці та викликів сучасного світу, – це країни з найшвидшим та найбільш динамічним розвитком економіки. Відмінності між країнами щодо потенціалу людського капіталу впливають на рівень розвитку їх економік [2].

Сучасна методика фахового навчання студентів розвивається на основі впровадження інтерактивних методів та цифрових технологій, не тільки узагальнює практичний досвід, але й розкриває нові міжпредметні зв'язки, допомагаючи майбутнім фахівцям більш успішно оволодівати навичками професії, використовуючи можливості дуальної освіти. Інформаційні технології здійснюють істотний вплив на екскурсійну діяльність. З появою та швидким розвитком аудіо-гідів та спеціальних додатків, поширенням доступу до мережі Інтернет, появою мобільних довідників та путівників і розповсюдженням QR-кодів, екскурсанти стають більш вимогливими до якості та унікальності екскурсійних пропозицій. Отже, стає необхідним впровадження в навчальний процес підготовки студентів цифрових технологій GPS та RFID щодо проектування та формування нових екскурсійних продуктів [3].

Під час проведення практичних занять зі студентами спеціальності «Туризм», акцентується увага на тому, що професійна майстерність екскурсовода – це особливий вид мистецтва, що побудований на активному використанні та умілому сполученні показу й розповіді; участі в процесі сприйняття взаємодії екскурсовода та споживачів екскурсійних послуг; застосуванні методичних прийомів ведення екскурсії; володінні специфічними вміннями й навичками, які притаманні професії екскурсовода. Педагогічна майстерність екскурсовода вимагає опанування основними положеннями дидактики, логіки, психології, екскурсійної теорії та їх застосування в практиці екскурсійного обслуговування туристів. Важливо, що цій майстерності, студенти навчаються на практичних заняттях не тільки у досвідчених екскурсоводів, а також у самих себе, в ході проведення пробних екскурсій.

Екскурсовод є одним із працівників сфери туристичних послуг, що з перших кроків зустрічі та обслуговування на маршруті, вступає у комунікації з туристами та екскурсантами. В сучасних умовах конкурентного ринку, попит

на екскурсійні послуги, багато в чому залежить від особистості екскурсовода, його індивідуальних якостей. Прояв педагогічного такту, увічливості, терпимості, витриманості, вміння стримати себе в конфліктній ситуації, сприяють створенню доброзичливої обстановки на екскурсійному маршруті.

Одним з сучасних методів формування педагогічної майстерності та комунікативної компетенції у студентів спеціальності «Туризм» є метод сторітеллінгу (story – історія; telling – розповідати). Він поєднує в собі психологічні, управлінські та інші аспекти і дозволяє не лише ефективно донести інформацію до аудиторії, а й мотивувати її на певні вчинки і отримати максимально високі результати. Тому, цей метод сьогодні активно використовується у різних сферах менеджменту та практичної підготовки майбутніх фахівців. Сторітеллінг включає в себе різні напрямки – в ньому тісно переплетені психологія і педагогіка, дидактика та акторська майстерність. Метод сторітеллінгу, як вважають фахівці, сприяє формуванню у студентів орієнтовної основи поведінки в мовних ситуаціях. Виробляється впевненість у володінні прийомами, заснованими на особистому досвіді; створюється досвід вираження своєї особистісної позиції в спілкуванні, адекватної самооцінки «продуктів спілкування», вміння презентувати себе [4].

Якість екскурсійного обслуговування є важливою конкурентною перевагою туристичного підприємства. Тому сучасний екскурсовод повинен володіти педагогічними, психологічними, комунікативними навичками і високою ерудицією [5, с.74]. Екскурсовод водночас є педагогом, він повинен вміти розробляти ефективну, змістовну екскурсійну програму, надавши цікаву і необхідну інформацію учасникам екскурсії, сформувавши певне ставлення до об'єктів екскурсійного показу. Необхідно вміти зацікавити різновікову аудиторію за короткий період часу, пробудити інтерес у слухачів для активного вивчення ними нового і невідомого.

Саме в рамках навчального процесу варто максимально залучати студентів до професійно – орієнтованої діяльності з метою отримання максимально різнобічної інформації про професію, активно запроваджувати

моделювання або відтворення ситуацій професійної діяльності (метод педагогічного проектування) [6, с. 69]. Професія екскурсовода, являє собою ще і вид анімаційної діяльності, що потребує від майбутнього фахівця знань і практичних навичок з анімації туристів, проведення квест–екскурсій.

Як визначає Г. М. Козлова, придатність до працевлаштування, – це наявність у випускників компетентностей (знань, умінь, інших особистісних характеристик), що необхідні для успішного працевлаштування [7, с. 172]. Надання якісних екскурсійних послуг споживачам вимагає чіткої організації роботи екскурсоводів, розумінням своєї ролі в контексті загального суспільного значення екскурсійної діяльності, тому опанування навичками педагогічної майстерності є одним з певних напрямків підготовки фахівців зі спеціальності «Туризм».

Список використаних джерел:

1. Wołowiec T., Gwoździewicz S., Ahmed-Skrzypek S. (2016). Classification of the resort in the legal and organizational aspects. *International Journal of New Economics and Social Sciences (IJONESS)*, 4, 236 - 253.
2. Dahl M., Gwoździewicz S. (2018). Education system in Poland – regulation and implementation of integrated qualification system. *EKONOMISTI, International Reviewed Scientific-Analytical Journal*, no 4, 2018, volume XVI, Publishing: Paata Gugushvili Institute of Economics of Ivane Javakhishvili Tbilisi State University. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ekonomisti.tsu.ge/?cat=nomer&leng=eng&adgi=340&title>
3. Нездоймінов С. Г., Петрова А. С. (2018). Напрями підвищення конкурентоспроможності екскурсійних послуг туристичних підприємств. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://economyandsociety.in.ua/journal-15/22-stati-15/1871-pezdoinov-s-g-petrova-a-c>
4. Сторітеллінг як один з ефективних методів викладання. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kumlk.kpi.ua/node/1410>
5. Нездоймінов С. Г. (2011). Організація екскурсійних послуг: навчально-методичний посібник, Астропринт, Одеса, 216 с.
6. Богатирьова Г. (2018). Комунікативно-психологічна складова готовності фахівців з туризму до екскурсійної діяльності. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка*, 15, 67-73. <https://doi.org/10.32835/22235752.2018.15.67-73>.
7. Козлова Г. М. (2014). Методика викладання у вищій школі: навч. посіб. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/navchalnij_posibnik-metodika_vikladannya_u_vishhij_shkoli.pdf